Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei } 16 Pagini Nr. 71 Duminică 13 Martie 1938
P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G la P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Un singur abecedar

O singură limbă românească — un singur abecedar — iată ce trebuie în unitatea de cultură a țării. Erau în librării peste două sute de feluri de abecedare românești, toate într-un acelaș scop simplu de a învăța buchiile pe copii, în țara cu mulți analfabeți. Și erau scumpe și zăpăceau pe profesori, nu numai pe copii, prin metode personale destul de puțin originale. De mult ministerul trebuia să ia măsura. Noi am cerut-o în repetate rânduri. O salutăm ca un semn bun — pentru că dă putința în simplificare să fie aleasă cartea cea mai luminată, și care va fi și cea mai frumoasă, și cea mai eftină, într'un singur fel pentru toți românii.

Amintim, acum la centenarul lui Creangă, că și marele povestitor a scos o asemenea carte pentru popor, nu din cele mai rele. Cum abecedarele nu sunt decât o compilare, să se înmănunchieze tot ce este mai folositor îndrumărilor de înțelegere pentru întâia carte prin care ori ce suflet pătrunde în cultură. Firește însă că o asemenea măsură de temelie nu se poate împlini izbânditor decât cu grije cumpănită. Stocurile vechilor abecedare câte mai sunt în depozite să fie răscumpărate de stat, și să fie dăruite într'un preț minim ridicării țărănimei, prin preoți și dascăli, prin toți câți propovăduiesc scrisul. Să fie întrebuințate chiar în cazărmi la ora soldatului silitor.

Astfel, fără de a fi păgubit pe nimeni, în răgazul îngăduit, se va făuri, pe lângă pravili, cartea de început al gânditului, ca semn de civilizație al unor vremi dornice de renaștere. Vedem pentru desăvârșire nevoia spicuirei prin cele mai bine de o mie de feluri de abecedare câte au fost până acum în România. Să se aleagă ce este mai limpede înțelegerilor, să se înlăture multe bâlbâieli lipsite de gând, să fie prin frumusețe atrăgătoare o carte înflorită pe care cu drag ori ce copil să o poarte la piept spre școală, să o ție la căpătâi când odihnește — și să îi bucure gândul prin toată lumina dătătoare de belșug și înțelepciune în viața pe care o deschide.

Demisia guvernului Chautemps

—oxo—

Trăim azi într'o atmosferă de încordare, în care preocuparea apărării naționale este ideea dominantă a politicii. Oamenii de stat evocă deschis teama războiului de mâine, urmăresc concentrarea puterilor în mâinile guvernelor, încearcă să realizeze regimuri de uniune națională.

Regimurile de autoritate au în acest domeniu un avans de câțiva ani. Însăși tehnica guvernării lor este bazată pe unitatea de comandament a politicii în timp de pace, care a înlesnit pregătirea lor militară. Ele n'au avut să ție seama în aceiaș măsură ca regimurile parlamentare de aspectul financiar al înarmărilor. O disciplină absolută, o economie închisă, o monedă dirijată, le-au dat posibilități, pe care regimurile democratice încearcă să le realizeze pe alte căi. La originea crizei din Franța găsim aceasta necesitate.

Intr'adevăr, nevoia de a obține depline puteri financiare este cauza de căpetenie a desfășurării evenimentelor politice din Franța, cari au dus la demisia d-lui Chautemps. Politica socială și politica externă a președintelui consiliului demisionar au fost aprobate de curând aproape unanim de parlamentul francez. Pentru înfăptuirea lor este însă nevoe de bani. Francul francez este, în ultima analiză, instrumentul principal al politicii sociale, ca și al politicii naționale, iar o bună gestiune financiară este condiția stabilității monetare, indispensabile într'un regim de libertate a schimburilor.

Spre a putea îndestula nevoile pregătirii militare a Franței, guvernul Chautemps a propus crearea unei case autonome a apărării naționale. Făcând apel la Cameră pentru crearea acestei instituții, d. Chautemps a afirmat „hotărârea bărbătească și unanimă a poporului francez de a-și păstra, în ciuda greutăților financiare, armătura lui defensivă, la înălțimea tuturor primejdiilor". Proiectul d-lui Chautemps a fost aprobat în unanimitate de Cameră și Senat.

Casa autonomă era destinată, între altele, să facă operațiuni de credit pentru înzestrarea armatei. Aceste împrumuturi trebue să fie însă strălucite. Pentru a face subscripții publice cu succes trebuia alcătuit un program de „exactitate financiară și activitate economică" și creat „un climat de disciplină voluntară".

„Guvernul — adăoga d. Chautemps, în apelul său către Cameră, — face făgăduiala solemnă că va fi în măsură să dea țării toate garanțiile necesare. Fără acestea, el s'ar desinteresa de puterea, pe care nu dorește s'o păstreze decât spre a asigura cu orice preț salvarea națiunii".

Spre a înfăptui această politică de apărare națională, d. Chautemps a socotit că are nevoe de depline puteri financiare.

Partidele socialist și comunist, cari își dau contribuția de căpetenie la formarea Frontului popular se tem însă că un regim de autoritate financiară, astfel consfințit de Cameră, ar putea compromite legislația socială, realizată în Franța, în ultimii doi ani. Pentru acest motiv ele refuză deplinele puteri d-lui Chautemps. Ar da o asemenea împuternicire numai unui guvern, în care ar fi reprezentate și ele și care ar fi prezidat de un socialist.

Afară de Paul Reynaud, care a luat o atitudine de așteptare, partidele de dreapta ar acorda încrederea numai unui cabinet, din care socialiștii n'ar face parte.

In această situație, d. Chautemps a demisionat, fără a mai supune parlamentului cererea de depline puteri, asupra simplei indicații a ostilității socialiștilor. Atitudinea sa nu este poate strict parlamentară, dar ea este o reacțiune explicabilă a unui bărbat de stat, care și-a servit țara cu pricepere și cu eficacitate, în mijlocul unor greutăți zilnic reînoite și care și-a făcut cu onestitate și demnitate alegerea între convingerea sa despre necesitatea unei politici de salvare națională și între calculele, azi depășite de evenimente, ale considerațiilor de partid.

La sfârșitul declarației, care a precedat demisiunea sa, d. Chautemps a făcut Camerei o mărturisire personală: „Dacă francezii ar voi să nu se mai înverșuneze să-și arunce în față divergențele, ași simți o bucurie adâncă părăsind puterea. Ar fi un mic sacrificiu, care ar avea cele mai nobile justificări".

Dacă ar da d-lui Chautemps o asemenea satisfacție, oamenii politici francezi ar dovedi că au noțiunea exactă a datoriei lor față de Franța și față de Europa.

SOSESC RECRUȚII...

(Vezi articolul din corpul ziarului)

A căzut în disgrație și mareșalul Bluecher?

Varșovia, 10 (Rador).— **Corespondentul agenției „Stefani" transmite:**

Din Moscova se anunță că acolo circulă cu insistență svonul că mareșalul Bluecher ar fi fost demascat ca vrăjmaș politic al lui Stalin și că se procedează acum la arestarea sa.

Această măsură ar fi, se spune, în legătură cu confiscarea unor documente compromițătoare găsite de agenții G. P. U.-ului, cari s'au dus cu avionul dela Moscova la Khabarovsk, în Siberia, la sediul cartierului general al mareșalului Bluecher, unde au făcut perchiziții din ordinul scris al lui Stalin atât în birourile cartierului general, cât și la domiciliul particular al mareșalului.

Pe de altă parte, se anunță că secretarul general al partidului comunist din Extremul Orient, Wareikov, amic personal al mareșalului Bluecher a fost arestat sub acuzația de complicitate cu Bukharin și Rykov și de spionaj în favoarea Japoniei.

La Moscova au mai fost arestați încă 11 funcționari superiori ai comisariatului poporului pentru afacerile străine.

Un trist record

de I. VION

O telegramă din Roma anunță că guvernul italian a hotărît escluderea celibatarilor din funcțiunile administrative ale comunelor și provinciilor din întreaga țară și introducerea în lege a condiției de a fi căsătorit spre a obține funcțiuni.

Această măsură, care în multe din țările europene, va părea excesiv de drastică, a fost luată după ce s'au stabilit în cele mai mici detalii o operă desăvârșită pe care politica demografică a Italiei a instaurat'o pentru încurajarea natalității și protecția mamei și a copilului.

In fiecare comună s'au creiat comitete de patronaj cari fac operă pozitivă, pe teren, dând ajutoare bănești ori medicale în caz de nevoe creând „dote de căsătorie" prin împrumuturi restituibile în termen lung, înfrânând dispensare, etc., etc.

„Opera națională pentru protecția maternității și a copiilor" se mândrește cu drept cuvânt de a fi înaintea tuturor instituțiilor similare din alte țări. In 1934 această instituție a dat asistență efectivă la 1.200.000 de persoane, creând — într'un singur an — 8535 opere noi (dispensare de consultațiuni, azile, „leagăne" etc.) iar dela 1926 până la 1935 a dat ajutorul său la 7.500.000 de persoane.

Comitetele locale distribue mamelor și copiilor medicamente, găsesc de lucru celor ce n'au, internează în

(Continuare in pag. 2-a)

In amintirea celor cari au murit pentru pace

Cu prilejul manifestațiilor de amiciție franco-iugoslave care s'au desfășurat la Bourg-en-Bresse (Franța) generalul Glicici, atașat militar la Paris decorează drapelul corpului de infanteriști din Orient, faimoșii „poilus", cu cravata de comandor al Coroanei Regale iugoslave.

Intărirea școalei

de N. BATZARIA

Asociația corpului didactic secundar, printr'un memoriu, și Asociația generală a învățătorilor din România, de asemenea printr'un memoriu, sprijinit însă și de explicațiile verbale ale președintelui ei, au cerut d-lui ministru al educației naționale satisfacerea, prin bugetul viitor, a revendicărilor materiale și, pe cale de decret-lege, satisfacerea unor revendicări mai de grabă de ordin moral.

Amintim în treacăt că revendicările de natură materială a dăscălimei de cele două categorii nu se formulează acum pentru întâia oară și, în cea mai mare parte, nu constituie cereri care urmează să fie abia acum cercetate și rezolvate.

Așa, sunt câțiva ani de când normele privitoare la salarizarea corpului didactic au fost stabilite printr'o lege votată de parlament. Insă, invocându-se mereu greutăți de ordin bugetar, aceste dispoziții legale menite să îmbunătățească — într'o măsură ,ce-i drept, mică — starea materială destul de precară a membrilor corpului didactic secundar și primar, au rămas neaplicate, cu toate continuele demersuri și stăruințe ale celor interesați. Interesați și pentru considerațiuni de demnitate, de prestigiu, de autoritate morală.

Mai amintim, ca să mai cităm un fapt concret, că sunt atâția ani de când învățătorimea, prin reprezentanții ei îndreptățiți, luptă ca tânărul absolvent al unei școli normale, să aibă, atunci când este numit pentru prima dată în învățământ, un salariu, care să-i asigure măcar nevoile cele mai stricte ale unei modeste vieți de om și de intelectual, un salariu, care să nu fie mai mic decât salariul cu care e plătit un servitor sau un ușier dela o autoritate oarecare.

(Continuare in pagina 2-a)

LA MOSCOVA

de EM. HAGI MOSCO

Când în Martie 1794, Hebert, Chabot și alți regicizi, învinuiți de înțelegere cu străinătatea și luare de bani pentru răsturnarea republicii, fură întemnițați din porunca Convențiunii franceze, prietenii lui Danton îi spuseră să ia seama că-i va veni și lui rândul. Vijeliosul tribun li răspunse: „n'ar îndrăzni". Totuși, stăpânul tiran Robespièrre îndrăsni și în Aprilie următor Danton, Desmoulins, cei sus arătați și încă alții, peste tot 9 foști „judecători" ai lui Ludovic al XVI-lea, încercară și ei „briciul național", care le reteză capul.

Căzură victimă al aceluiaș tribunal sângeros din care făcuseră parte și care îi trimise la moarte, cu aceeaș seninătate întrebuințată de ei față de atâți nevinovați, numită atunci „dreptatea poporului" acum, „tiranie" și „asasinat"! Tribunalul, opera lor, dar mai cu seamă a lui Danton, judeca fără drept de apel, și omora fără drept de apărare. Mașina oarbă care îi sdrobia era născocită de ei, iar călăii cari îi loviau fără cruțare fuseseră înarmați chiar cu mâinile lor.

Mărturiile — niciodată spre ușurare — erau luate între ei, cele mai grele fiind ale foștilor tovarăși de nelegiuiri. Fiecare, temându-se de moarte, se grăbia să trimită pe prieteni la ghilotină, fără șovăire, doar vor scăpa ei de cuțitul egalitar. Totuși, și tiraniei lui Robespièrre, împinsă dincolo de marginile răbdării cetățenești, îi veni rândul. Ea se năruì sub loviturile acelora cari o sprijiniseră cât timp se temuseră de ea. Este jocul firesc al soartei pe care nimeni nu-l va putea ocoli.

La un veac și jumătate depărtare, aceeaș poveste își deapănă la Moscova firul roșu al faptelor, înecată în sânge. Cei cari trimiteau la

(Continuare in pag. 2-a)

FILME

Din raportul periodic al unui funcționar modest dar conștiincios, despre fluctuațiunile mortalității la populația aflată sub oblăduirea lui :

O femeie de 30 ani moartă de rugeolă specifică hereditară.

Un copil de trei zile mort de artrită.

Un matur mort de scrupuloză.

O femeie de 30 ani moartă de încăerarea indestinelor.

Un matur mort de cord al inimei.

O matură moartă de hemoragie de sânge.

Un copil de o lună mort de răceală din natură.

Un băiat de 7 ani mort de arterioscleroză.

Un bătrân mort de epuizarea sistemului nervos.

Un bătrân de 61 ani mort de debilitate congenitală.

O femeie de 53 ani moartă de bronșită cronică acută.

O femeie de 25 ani moartă de naștere prematură.

Un matur mort de sinucidere necomplectă prin strangulare.

O femeie moartă de naștere forțată.

Un copil mort de pleumonie osoasă.

Un flăcău mort prin omor din amor.

O femee moartă de paratrăznet.

După cum se vede, o serie de diagnoze inedite pentru știința medicală.

Cine știe de unde sare iepurele !

Don José

—xox—

„RADIO-PARAȘUTĂ"

Miile de spectatori cari au asistat zilele trecute la meetingul de aviație deasupra aerodromului dela Villacoublay lângă Paris, au trăit clipe de emoție intensă, ascultând impresiile parașutistului Vincent, în timpul scoborîrii dela o înălțime amețitoare, difuzate la microfonul unui post radiofonic de emisiune pe unde ultra-scurte, pe care-l purta cu sine.

Inarmările Ungariei continuă

Ce pretinde guvernul maghiar

de R. SEIȘANU

Presa din Budapesta a anunțat că guvernul maghiar e preocupat de problema întăririi forțelor armate și de organizarea unei industrii de război, finanțată și dirijată de stat pentru fabricarea materialului necesar apărării naționale.

Cu toate că Ungaria, după tratatul de pace, este obligată să nu depășească efectivul de 35.000 de oameni sub arme și nici să introducă serviciul militar obligator, de câțiva ani guvernul său pretinde deplină libertate și egalitate în materie de înarmări și anunță măsuri în vederea sporirei forțelor combatante.

In ziua de 28 Mai 1935 cu prilejul discuției bugetului armatei, primul ministru al Ungariei, a declarat:

„Pretindem serviciul militar obligator general; pretindem serviciul de doi ani; pretindem posibilitatea de înarmare în aceleaș condiții ca Mica Înțelegere; pretindem ca armata maghiară să dispună de mijloace de război, de apărare aeriană în raport proporțional".

„Pretindem"... „pretindem"... dar pentru ce se pretind toate acestea, când Ungaria nu-i amenințată de nicio primejdie, când frontierile sale sunt respectate de Mica Înțelegere și recunoscute de toți juste și când politica sa — după declarațiile conducătorilor ei e „pacifică" și urmărește întreținerea de raporturi bune cu vecinii?

De fapt, Ungaria n'a respectat niciodată clauzele militare ale tratatului, nici chiar în timpul când a funcționat controlul interaliat. Ea a continuat să se înarmeze clandestin, și să sporească din an în an efectivele, — și deci și cheltuelile destinate apărării naționale. Unități noi militare s'au constituit; servicii și organizații speciale s'au creiat; cadrele ofițerești s'au lărgit și piesele de artilerie au sporit și sporesc mereu.

In asemenea condiții a fost înlăturat statutul militar introdus în tratatul dela Trianon, fără ca Ungaria să fi suferit consecințele.

Consultând bugetele sale de la 1920 încoace, constatăm cât de mult a crescut cheltuelile pentru armată, trecute sub diferite titulaturi.

Inainte de război Ungaria avea aproape 21 milioane de locuitori și bugetul său militar pe exercițiul 1914—1915 a prezintat la cheltuelile ordinare și extraordinare cifra de 347 milioane 816.154 coroane-aur.

Din această sumă 138.203.372 coroane erau destinate soldei și subsistenței subofițerilor și soldaților.

Dacă însumăm toate cheltuelile destinate forțelor militare și apărării naționale — multe camuflate la diferite capitole bugetare — Ungaria actuală, în raport cu întinderea sa teritorială de 93.000 kmp. și cu populația sa de 8 milioane locuitori, face sacrificii mai mari pentru armată decât Ungaria mare dinainte de războiul mondial.

Notăm că tot ceeace a pretins într'un memoriu comunicat conferinței păcei, delegația ungară de sub președinția lui Apponyi, cu privire la forțele armate „strict necesare", le-a realizat Ungaria, cu toate obligațiile ce le-a luat prin tratatul dela Trianon.

Sub pretext că Ungaria în noile sale frontiere are nevoe de forțe armate cu mult superioare efectivului fixat prin proectul de tratat, — pentru menținerea ordinei în interior,

(Continuare in pag. 2-a)

Șiretenia, armă folosită deopotrivă în timp de pace și de război

Japonezii au capturat avionul care se vede în clișeu, făcut de chinezi, din paie și bambu, și așezat ca să atragă asupra lui focul bateriilor inamice, să le facă și-și facă munițiile.

SCRISORI DIN PRAGA

Al cincilea cabinet Milan Hodza

Praga, Martie

Tratativele, cari se duc de câteva săptămâni în vederea remanierii guvernului Hodza, nu reprezintă o criză de guvern.

Situația d-lui Hodza este nesdruncinabilă atât în domeniul politicii interne cât și în al celei externe. D-sa dispune de o majoritate însemnată care în parlament a dat dovadă de solidaritatea ei și care se pregătește acum să dea d-lui Hodza un vot solemn de încredere în legătură cu declarațiile acestuia asupra politicii externe.

Deasemenea, nu este vorbă de a se produce vre-o schimbare în coaliția guvernamentală formată din 8 partide și anume: 5 cehoslovace și 3 germane, ci de o completare a coaliției guvernamentale prin intrarea a altor 2 partide: cel populist slovac de sub conducerea abatelui Hlinka și Uniunea națională. Dacă d. Hodza simte nevoia de a extinde și de a întări mai bine bazele guvernului său, anumite sentimente joacă în acest caz un rol. Anume la 28 Oct. 1938, Cehoslovacia își va serba aniversarea a 20 ani de existență. Ar fi o lipsă de estetică în expresia solidarității interne pe care l-ar oferi Cehoslovacia cu ocazia jubileului ei, dacă un partid susținut de o mare parte a populației slovace, s'ar afla în opoziție față de guvern. Trebue subliniat că acest partid este în opoziție față de guvern și nu față de statul cehoslovac cum o anumită propagandă din străinătate ar vrea să arate și care vorbește despre slovaci ca de o națiune oprimată.

Neînțelegerile cari despart partidul abatelui Hlinka de coaliția guvernamentală trebuiesc căutate în problema autonomiei. Acest partid își întemeiază pretențiile ei de autonomie, pe care vrea să o realizeze în cadrul statului unitar, pe așa zisa convenție dela Pittsburg pe care profesorul Masaryk a încheiat-o în vara anului 1918 cu slovacii din America.

(Continuare in pagina 2 a)